

STAAN

HET OPENBAAR MINISTERIE IN BEELD

VOOR RECHT

FOR THE LAW

THE NETHERLANDS PUBLIC PROSECUTION SERVICE IN FOCUS

AND OUR RIGHTS

RAYMOND RUTTING (fotografie *photography*)

LARS KUIPERS E.A. (redactie *editorial support*)

Boom

© 2024 Raymond Rutting, Lars Kuipers, Juriaan Simonis, Narrative Labs | Boom

ISBN 978 90 2445 310 8

NUR 653, 820

Foto omslag: Rechtbank Haarlem, aanvang van de strafzitting. De officier van justitie doet de bef om. |
Cover photo: Court of Justice in Haarlem, beginning of a criminal trial. The public prosecutor fastens the white tab on her robe.

Fotografie | *Photography*: Raymond Rutting

Redactie | *Editorial support*: Lars Kuipers, Juriaan Simonis

Engelse vertaling | *Translation*: Narrative Labs (Will Hodges & Mark Speer)

Vormgeving omslag en binnenwerk | *Design*: Mijke Wondergem

Druk | *Print*: Wilco

Lithografie | *Lithography*: PRDigitaal

Met dank aan | *Thanks to*: Monique van der Borg, Laura Fehrmann, Tjade Feuth, Margreet Fröberg, Jan Hoekman, Daniëlle van Ieperen, Remco Kloos, Belinda Krewinkel, Merel van Leeuwen, Peter Lemaire, Jeroen Nugteren, Jordi Otto, Onika Pinkus, Peter Plasman, Koos Plooi, Rinck Poorter, Rick Robroek, Rosanne Schellekens, Linda Swart, Yvonne Vijverberg, Patricia Weijl, Janet Zuiderbaan

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van artikel 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl). Auteursrecht ten aanzien van tekst- en datamining en machinelearning is nadrukkelijk voorbehouden.

No part of this publication may be reproduced in the context of text and data mining for any other purpose which is not expressly permitted by law without permission of the publisher.

www.boom.nl

Content

Inhoud

- Inleiding** Het OM en het wonder van de rechtsstaat 6
Introduction – The Netherlands Public Prosecution Service and the miracle of the rule of law 9
- Grote zaken** Met open blik zoeken naar de waarheid 13
Major cases – Seeking the truth with an open mind 15
- Kleine zaken** Een lopende band met maatwerk 35
Minor cases – A conveyor belt with room for adaptation 37
- Specialismen** Een voorliefde voor diepgang 57
Specialists – A taste for complexity 59
- Driehoek** Ieder voor zich, maar wel met elkaar 97
Tripartite consultation – To each his own, but in harmony 99
- Dossier** De werkelijkheid in woord, beeld en data 115
Case file – Reality in words, pictures and data 117
- Toga** Een lange wijde mantel van zwarte stof 127
The robe – A long, wide coat of black fabric 129
- Werkplek** Het recht werkt overal en altijd 139
The workplace – The law works everywhere, all the time 141
- Politiek en media** Uitleggen als noodzaak 159
Politics and the media – The need to explain 161
- Opleiding en innovatie** Opkomst van de digitale helpers 173
Training and innovation – The rise of the digital assistant 175

Inleiding

Het OM en het wonder van de rechtsstaat

‘O m eist acht jaar cel voor doodslag.’ In die paar woorden ligt het beeld besloten dat verreweg de meeste mensen hebben van het Openbaar Ministerie: een ambtenaar in toga in de rechtszaal. Het is de officier van justitie in zijn meest zichtbare rol: die van openbaar aanklager, die namens de samenleving zegt welke sanctie moet volgen op een strafbaar feit.

Ik nodig u uit om met mij een denkbeeldig kijkje in de zittingszaal te nemen en erbij stil te staan hoe bijzonder dat beeld eigenlijk is. Op het podium zien we links de officier van justitie, in het midden de rechters en rechts de griffier, die aantekeningen maakt van wat tijdens de zitting wordt gezegd. Tegenover de rechter, een treetje lager, de verdachte, vaak met een advocaat ernaast.

Dat beeld staat voor een afspraak die we als samenleving met elkaar hebben gemaakt: de afspraak dat we onze conflicten niet onderling beslechten, maar dat we dat overlaten aan functionarissen die we daarvoor hebben aangewezen en opgeleid. We hebben eigenrichting vervangen door ‘andermansrichting’, in dit geval die van een officier van justitie en een rechter. Die afspraak, dat mensen dulden dat medemensen over hen rechtspreken, is een wonder dat bijna niet is te bevatten. Met zijn allen hebben we rechtspraak aanvaard als een noodzakelijk onderdeel van samenleven. Dat ontroert me.

In de tijd dat ik rechter was, liep ik een paar keer per week een lege zittingszaal binnen en ging op de plek van de verdachte zitten. Daar zit je dan. Zie je de stoel van de rechter, dan realiseer je je ineens dat je omhoog moet kijken. Je voelt: hier ben ik overgeleverd aan medemensen die recht over mij spreken. Dat in een eigenwijs land als het onze desondanks geen opstand uitbreekt, dat vind ik geweldig.

Je respect voor die afspraak met de samenleving wordt alleen maar groter als je op je laat inwerken welk complex fundament van wetten en regels eraan ten grondslag ligt. We hebben onze oneindig ingewikkelde samenleving gevangen in een web van tienduizenden bepalingen die bepalen wat toelaatbaar is en wat niet, variërend van ‘gij zult niet doden’ tot voorschriften die bepalen welke bestrijdingsmiddelen we mogen gebruiken om gewassen te beschermen. Wetten en regels waaraan iedereen zich te houden heeft, de rechter inclusief.

Wetten en regels zijn al tweehonderd jaar de pijler van onze rechtsstaat. Met elkaar waarborgen ze rechtsgelijkheid. Niet voor niets luidt de allereerste zin van onze grondwet: allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Het alternatief is dat we ons overleveren aan willekeur. Dan doet iedereen wat hij wil, en dat is levensgevaarlijk.

Het beeld van de zittingszaal, de plek waar de rechter uiteindelijk rechtspreekt, is een

uitdrukking van de rechtsstaat die we samen hebben gecreëerd. Niets in die zaal is toevallig, of zomaar zo. Het verhoogde podium, dat de autoriteit van de rechter uitdrukt en voelbaar maakt dat er een ‘wij’ bestaat dat groter is dan een ‘ik’. De twee deuren achter het podium: links de deur waardoor de officier van justitie binnenkomt, rechts die van de rechter, om te laten zien dat de rechter onafhankelijk is. En de toga’s die officieren, rechters en advocaten dragen, die van een afstandje precies gelijk zijn, maar onder het vergrootglas subtiel verschillen; toga’s die uitdrukken dat de deelnemers aan het proces neutraal zijn, en gelijkwaardig aan elkaar.

Die rechtszaal is heel herkenbaar, maar daarbuiten is het best een kunst om het karakter van het Openbaar Ministerie in beeld te vangen. Het eisen van een straf door de officier in toga is maar een heel klein deel van ons werk. Het OM is een ijsberg; verreweg het grootste deel blijft onder de waterlijn. U zult bijvoorbeeld niet snel zien hoe een officier van justitie, bijgestaan door de parketsecretaris, leidinggeeft aan het opsporingsonderzoek van de politie. Dat geldt ook voor de logistiek medewerkers die het strafdossier samenstellen en de geldende termijnen in het onderzoek bewaken, bijvoorbeeld om te voorkomen dat een verdachte in voorarrest op vrije voeten komt.

Het OM is een vloed van ongeziene beelden. Getuigenverhoren; reconstructies; opsporingsacties in havens of bedrijven; huiszoekingen; adviesgesprekken over nieuwe wetgeving; officieren samen met de politie en de burgemeester in het driehoeksoverleg; ZSM-diensten op het politiebureau; hoorgesprekken op het parket, waar de officier spreekt met verdachten en zélf de straf oplegt, zonder dat er een rechter aan te pas komt; emotionele gesprekken met slachtoffers en nabestaanden. Het is allemaal onderdeel van de dagelijkse realiteit van het Openbaar Ministerie, maar we krijgen het nooit te zien. Soms kán dat eenvoudig

niet – onze strafzaken zijn niet zelden uiterst gevoelig – en soms hebben we te maken met nietsontziende criminelen. Als OM willen en moeten we maximaal transparant zijn over wat we doen, maar niet alles kan worden gevangen door de lens.

Als voorzitter van het College van procureurs-generaal verkeer je een groot deel van je tijd in Haagse kantoren. De dagelijkse praktijk van het OM krijg je vooral te zien als je op werkbezoek bent. Als de kans zich voordoet, ga ik door het gebouw dwalen, of ik zeg: ‘Breng me eens op een plek waar nooit iemand komt.’ Dan kom ik terecht in de archiefkelder, praat met de mensen daar, vraag wat ze doen, wat hun richtsnoeren zijn. Dan zie ik hoe bezielde onze medewerkers zijn, hoe zorgvuldig, hoe ze precies weten wat ze waar moeten vinden. En ik voel: ook hier, in deze kelder, zijn we bezig met recht, met rechtvaardigheid.

Recht en rechtvaardigheid zitten diep in ons verankerd. Eerlijkheid als deugd wordt ons als kind al ingeprent, op school en door onze ouders. Dat we daaraan als organisatie meewerken, samen rechtvaardigheid hooghouden, dat zelfbewustzijn vind je overal binnen het OM. Er zit heel veel bezieling in deze organisatie. En dat is maar goed ook. Het werken bij het Openbaar Ministerie, voor mensen die in hun recht zijn aangetast, brengt je in aanraking met de diepste emoties van mensen. Een slachtoffergesprek snijdt soms door merg en been. Of het nu een inbraak is of een moordzaak, slachtoffers en nabestaanden worden geraakt in hun recht en zijn van ons afhankelijk of ze dat krijgen. Om bij het Openbaar Ministerie te werken, moet je je geroepen voelen door de samenleving. Wij zijn de staande magistratuur, onderdeel van de staatsmacht, bestemd om de maatschappij te dienen. Dat is een eer. Want zonder recht geen samenleving.

Als organisatie die verantwoordelijk is voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten verkeren we in een complex krachtenveld. Onze capaciteit en onze expertise zijn overal

gewild. De politiek, burgemeesters, de strafrechtketen, belangengroepen, het bedrijfsleven: iedereen wil iets van het OM. Daar komt bij dat we een organisatie zijn van aanpakkers. Gedreven als we zijn, laten we ons graag uitnodigen, en waar we kansen zien, springen we in. Die veelzijdigheid maakt het Openbaar Ministerie de leukste organisatie waar ik ooit heb gewerkt, maar het heeft ook een keerzijde: als je niet rolvast bent, ben je steeds aan het rennen, en eer je het weet, komt je kerntaak in het gedrang.

Onze kerntaak is dat we een vervolgingsorganisatie zijn. Die kerntaak – leidinggeven aan de opsporing, strafzaken voor de rechter brengen en waar mogelijk zelf afdoen – is een rechtstreekse afgeleide van de afspraak waaruit we zijn voortgekomen: de afspraak dat we met elkaar afzien van eigenrichting. Als wij ons werk niet goed genoeg doen, kan die afspraak met de samenleving gaan wankelen.

Grote en kleine strafzaken zijn daarin even belangrijk. In de media zijn het vooral megazaken die de boventoon voeren, processen met tientallen verdachten die soms jaren duren. Maar het Openbaar Ministerie mag ook beroepstrots ontlenen aan eenvoudige zaken waarin we alleen een boete vorderen of opleggen. Meer dan 90 procent van onze zaken is niet ernstig, maar cruciaal voor het vertrouwen van de samenleving in de rechtsstaat. Wie een inbreker op bezoek heeft gehad of een klap

heeft gekregen in het uitgaansleven maakt het niet uit dat het een standaardzaak is; voor hem of haar is het belangrijk. Zulke zaken moeten we zo veel, zo snel en zo gelijk mogelijk afdoen. Grote en kleine zaken, kwaliteit én kwantiteit, zijn allebei bouwstenen van publiek vertrouwen.

We doen ons werk in een toestand van permanente schaarste. Er zal altijd meer criminaliteit zijn dan we kunnen aanpakken, en misdaad is net als onkruid onuitroeibaar; het komt altijd weer terug en in steeds nieuwe vormen. De rol van het Openbaar Ministerie lijkt een beetje op die van de mythische figuur Sisyphus. Wij rollen elke dag weer dat rotsblok omhoog, we weten uit ervaring dat het steeds weer naar beneden komt rollen en dat ons dan weer die moeizame weg naar boven wacht. De kunst is om daar niet somber van te worden. Criminaliteit is van altijd, en wij beginnen monter steeds opnieuw, elke ochtend weer.

Alles wat wij doen, raakt aan het recht van mensen van vlees en bloed. Onze rol vraagt van ons dat we dienstbaar zijn; dienstbaar aan het ambt en aan de samenleving. Daar horen geen kapsones bij, geen egotripperij. Die toga, die wordt ons gegund door onze medemensen, die mógen we dragen. Bescheiden, maar zelfbewust.

Rinus Otte
Voorzitter College van procureurs-generaal

Introduction – The Netherlands Public Prosecution Service and the miracle of the rule of law

‘The Public Prosecution Service is asking for eight years’ imprisonment for manslaughter.’ These words sum up the image that most people have of the Netherlands Public Prosecution Service (Openbaar Ministerie; OM): a civil servant in a robe in a courtroom. It’s the public prosecutor in his most visible role, who determines, on behalf of society, the punishment for a criminal offense.

Join me in taking an imaginary look inside a courtroom and reflecting on how remarkable this image really is. On the podium, we see the prosecutor on the left, the judges in the middle and the clerk on the right, taking notes of what is said during the session. Opposite the judge, one step down, is the defendant, often accompanied by a lawyer.

This image reflects an agreement we have made as a society: the understanding that we won’t settle our disputes among ourselves, but will leave that to the officials we have appointed and trained to do so. We’ve replaced self-administered justice with ‘justice administered by others’, in this case a public prosecutor and a judge. This arrangement, that people allow themselves to be judged by fellow human beings, is a miracle almost beyond comprehension. Together, we’ve accepted justice as a necessary part of living in a society. That moves me.

When I was a judge, I’d walk into an empty courtroom a few times a week and sit in the defendant’s chair. Sitting there, looking up at the judge’s chair, you’re suddenly overcome by the realisation that you’re at the mercy of your fellow human beings, that they’re going to pass judgement over you. It amazes me that in a country as headstrong as ours, no rebellion has broken out.

Your respect for this contract with society only deepens when you consider the intricate framework of laws and regulations that underpin it. We’ve woven our infinitely complex society into a web of tens of thousands of rules that determine what is and is not allowed, from ‘thou shalt not kill’ to regulations about what pesticides we can use to protect our crops. These laws and

regulations govern us all, judges included.

Laws and regulations have been the bedrock of our rule of law for 200 years. Together they guarantee equality before the law. It’s for good reason that the very first sentence of our Constitution reads: ‘All persons in the Netherlands shall be treated equally in equal circumstances.’ The alternative is to give in to arbitrariness. Then everyone would do as they please, which would be extremely dangerous.

The image of the courtroom, the place where the judge finally delivers justice, is an expression of the rule of law that we have created together. Nothing in that courtroom is accidental or arbitrary. The raised podium, which symbolises the authority of the judge and makes it clear that there’s a ‘we’ that’s greater than the ‘I’. The two doors behind the podium: the prosecutor’s door on the left and the judge’s door on the right, to show that the judge is independent. And the robes worn by the officers, judges and lawyers. From a distance, they look identical, but on closer inspection there are subtle differences. These robes convey that the participants in the trial are neutral and on equal footing.

This courtroom is easily recognisable, but outside it, capturing the essence of the Public Prosecution Service is quite an art. The robed officer demanding punishment is only a fraction what we do. The OM is like an iceberg: most of it remains below the waterline. For example, you’re unlikely to see a public prosecutor, assisted by the prosecution secretary, leading a police investigation. The same goes for the logistics staff who compile the case files and monitor the deadlines in the investigation, for example to prevent a suspect from being released on remand.

The work of the OM is filled with countless unseen moments. Witness interviews; reconstructions; investigations in ports or companies; house searches; consultations on new legislation; prosecutors liaising with the police and the mayor in tripartite consultations; fast-track justice at the police station; interviews at the public prosecutor’s office, where the prosecutor speaks with suspects and imposes sentences

without involving a judge; emotional talks with victims and relatives. This is all part of the daily reality of the Public Prosecution Service, but we never get to see it. Sometimes it’s simply not possible – our criminal cases are often extremely sensitive – and sometimes we’re dealing with ruthless criminals. Indeed, the OM wants and needs maximum transparency in our work, but not everything can be shared openly.

As chairman of the Board of Prosecutors General, much of your time is spent in the offices in The Hague. However, it’s during the work visits that you truly experience the day-to-day workings of the OM. Whenever possible, I like to wander around the building and explore, sometimes saying: ‘Take me to a place where no one ever goes.’ That’s how I find myself in unexpected places, such as the archive basement, talking to our staff, asking what they do, what their guidelines are. I’m always struck by the energy and precision of our staff. They know exactly what to find and where to find it. Even down here, in the basement, it’s clear that law and justice are always at the forefront of our work.

Law and justice are deeply embedded in who we are. From an early age, honesty was instilled in us, by our parents and at school, as a core value. This shared sense of responsibility to uphold justice, this self-awareness, runs throughout the OM. There’s a deep sense of purpose here, and we’re lucky to have that. Working at the Public Prosecution Service for people whose rights have been violated exposes you to people’s deepest emotions. Interviewing a victim can sometimes cut to the bone. Whether it’s a case of burglary or murder, the weight of justice is always present, and victims and their relatives look to us to deliver it. To work at the OM, you have to feel called on by society. We’re the permanent judiciary, a pillar of state power, destined to serve society. That’s an honour. Because without justice, there is no society.

As an organisation responsible for investigating and prosecuting criminal offences, we navigate a complex landscape. Our capacity and expertise are in high demand.

Politicians, mayors, the criminal justice chain, interest groups, the business community: everyone wants something from the OM. We're also an organisation of doers. We're driven, eager to be involved and quick to seize opportunities. This versatility makes the Public Prosecution Service the most dynamic organisation I've ever worked for. But there's a flip-side as well: if you lose sight of your role, you risk stretching yourself too thin and constantly chasing matters, and this can put your fundamental mission at stake.

Our core mission is clear: we're a law enforcement organisation. That core mission – leading investigations, bringing criminal cases to court and, where possible, handling cases ourselves – is a direct consequence of the agreement under which we were created: the agreement that as a society we won't take matters into our own hands and administer justice ourselves. If we fall short of this duty, this covenant with society can be damaged.

Every criminal case, big or small one, is important. The media tend to focus on mega-cases, trials with dozens of defendants that sometimes last for years. But the

Public Prosecution Service can also take professional pride in simple cases, even those where we only seek or impose a fine. More than 90% of our cases are not major ones, but they're essential to maintaining society's confidence in the rule of law. For someone who has had their home broken into or been assaulted in a nightclub, it's not an ordinary case – it matters to them. We need to deal with as many of these cases as possible, quickly, effectively and fairly. Big or small, quality or quantity, they're all building blocks of public confidence.

We operate in a constant state of scarcity. There will always be more crime than we can deal with, and like weeds, crime is relentless. It always returns, often in new and unexpected forms. In a way, the role of the Public Prosecution Service resembles that of the mythical figure of Sisyphus. Every day, we push the boulder up, fully aware it will come rolling down again and that a difficult climb back up awaits us. The trick is not to be pessimistic. Crime will always be with us, and every morning we must face the challenge anew.

Everything we do directly touches the lives of real people who depend on us for justice. Our role demands

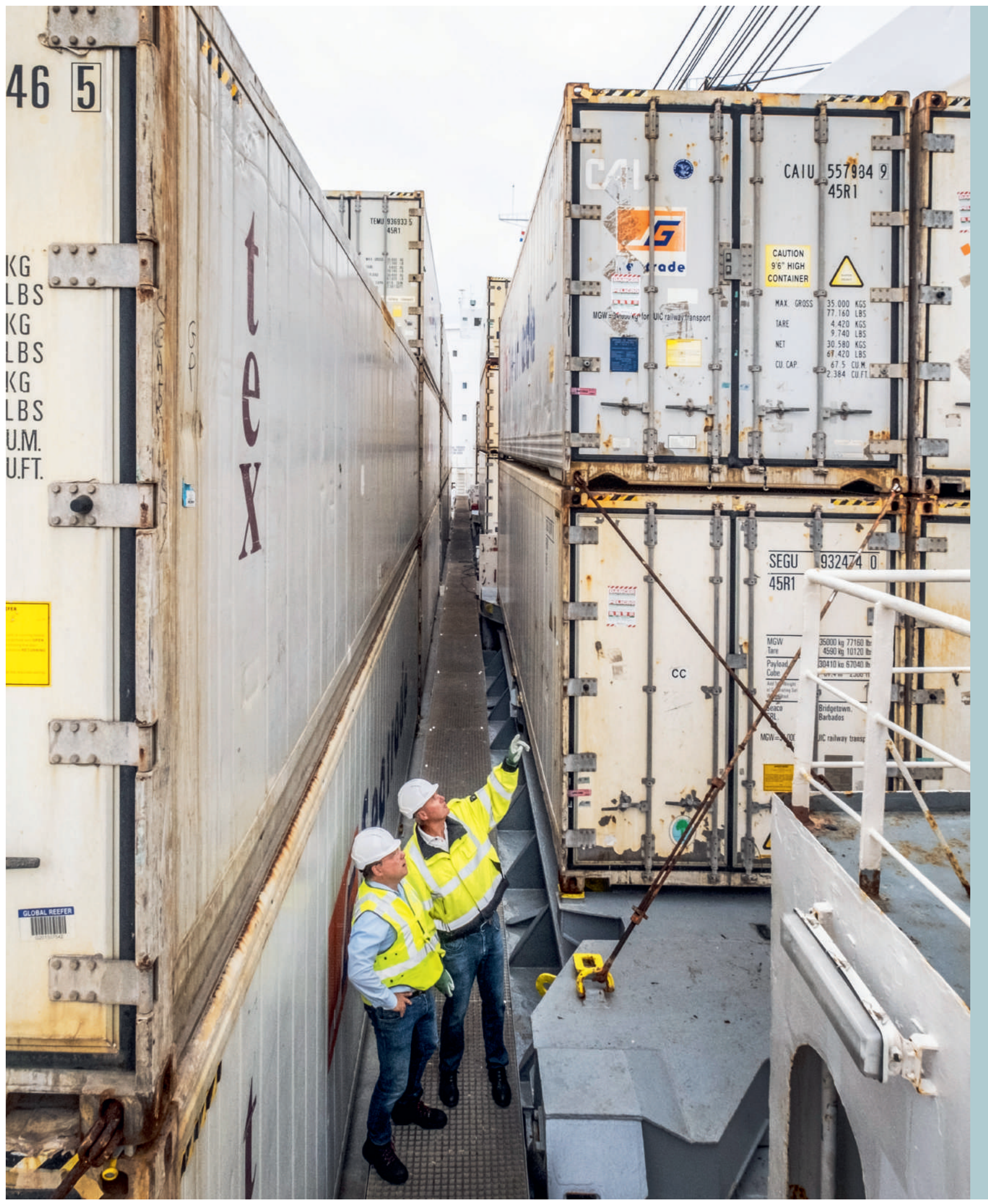
humility – humility towards our office and towards society. There's no room for ego-tripping or self-importance. We're permitted to wear this robe by the people we represent, and we do so with both humility and confidence.

Rinus Otte
Chairman of the Board of Prosecutors
General

p. 11
Officier van justitie onder-
weg naar de rechtbank
Amsterdam.

*A public prosecutor en
route to the Court of Justice
in Amsterdam.*

46 5

KG
LBS
KG
LBS
KG
LBS
U.M.
U.F.T.

t e x

TEMU 936933 5
45R1

CAI

e-trade

MGW = 30000 kg for UIC railway transport

CAIU 557984 9
45R1

CAUTION
9'6" HIGH
CONTAINER

MAX. GROSS 35 000 KGS
77 160 LBS
TARE 4 420 KGS
9 740 LBS
NET 30 580 KGS
67 420 LBS
CU. CAP. 67.5 CU.M.
2.384 CU.FT.

SEGU 932474 0
45R1

MGW 35000 kg 77160 lbs
Tare 4590 kg 10120 lbs
Payload Cube 30410 kg 67040 lbs
Seaco BRL
Bridgetown, Barbados
MGW = 30000 kg UIC railway transport

CC

GLOBAL REEFER

Grote zaken

Artikel 126 lid 1 Wetboek van Strafvordering

Indien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden voortvloeit dat in georganiseerd verband misdrijven als omschreven in artikel 67, eerste lid, worden beraamd of gepleegd die gezien hun aard of de samenhang met andere misdrijven die in dat georganiseerd verband worden beraamd of gepleegd een ernstige inbreuk op de rechtsorde opleveren, kan de officier van justitie in het belang van het onderzoek bevelen dat een opsporingsambtenaar stelselmatig een persoon volgt of stelselmatig diens aanwezigheid of gedrag waarneemt.

Article 126, paragraph 1, Dutch Code of Criminal Procedure

If facts or circumstances give rise to a reasonable suspicion that organised crimes, as defined in Article 67, paragraph 1, are being planned or committed, and that these offences, by their nature or because of their connection with other crimes within the organised setting, constitute a serious breach of public order, the public prosecutor may, in the interest of the investigation, order a law enforcement officer to systematically follow a person or systematically observe his or her presence or behaviour.

p. 12, p. 16-19

Met de douane op zoek naar verdovende middelen, haven Vlissingen.

Customs looking for narcotics, Port of Vlissingen.

Met open blik zoeken naar de waarheid

Een container met bananen. Zo beginnen vandaag de dag veel grote drugsonderzoeken: met de douane die een container scant in de haven. Containers zijn populair als middel om grote partijen verdovende middelen het land in te smokkelen, via Nederlandse havens en tegenwoordig ook steeds vaker via Antwerpen. Criminele organisaties zijn creatief; ze verbergen drugs in ladingen fruit, in hout, in machines, en zelfs in papierafval! En tien jaar geleden was een drugsvondst van een paar honderd kilo nog uitzonderlijk, maar tegenwoordig kijken weinig mensen nog op van een partij van 1000 kilo of meer.

Heeft de douane de drugs veiliggesteld voor onderzoek, dan is dat doorgaans het moment om de piketofficier van justitie te bellen. Die beslist samen met de leider van het rechteerteam wat de volgende stappen zijn. Vaak gaat de container – opgevuld met ander materiaal op de plek waar de drugs zaten – door naar het afleveradres, doorgaans voorzien van een peilbaken om hem te volgen, een camera en soms afluisterapparatuur. Allemaal standaard. Is de container aangetroffen in Antwerpen en bestemd voor Nederland, dan moet de officier daarover afspraken maken met de Belgische autoriteiten, maar dat geldt tegenwoordig als *business as usual*.

Officieren van justitie zijn niet van het afwachten. Wat veel mensen niet weten: de

officier is niet alleen magistraat, maar ook opsporingsambtenaar. Zeker in grote strafzaken heeft de officier van justitie een actieve rol. De officier gaat niet zelf in een volgauto zitten, maar denkt wel actief mee met het politieteam. Want achter elke container met drugs zit een organisatie. Voor wie zijn die verdovende middelen bestemd? Hebben we signalen dat de ontvanger betrokken is bij drugshandel, of zou hij ook te goeder trouw kunnen zijn? Zou er sprake kunnen zijn van een corrupt contact in de haven? Al dat soort vragen bespreekt de officier met de teamleider van de recherche.

Of het nu om een container drugs gaat of om mensenhandel, in elk groot onderzoek is de volgende belangrijke vraag: welke opsporingsmiddelen gebruiken we om de waarheid te achterhalen? Gaan we mensen observeren? Telefoons afluisteren? De bel- of appgeschiedenis van een smartphone opvragen? Over dat soort keuzes beslist de officier van justitie. Niet in zijn eentje trouwens; voor zulke opsporingsmiddelen is bijna altijd ook toestemming nodig van de rechter-commissaris. In heel bijzondere gevallen, bijvoorbeeld een deal met een kroongetuige, moet de toestemming komen van het College van procureurs-generaal, dat daarvoor advies krijgt van een speciale commissie. Zo kan de officier van justitie later tegenover de rechter verantwoorden: om de waarheid te achterhalen was het écht nodig

om deze middelen te gebruiken, en alles is volgens de regels gegaan.

Van de grote strafzaken die het Openbaar Ministerie aanpakt, draait een groot deel om verdovende middelen. Het aantal onderzoeken naar criminele organisaties die zich bezighouden met de handel in cocaïne, heroïne en synthetische drugs was de afgelopen jaren steeds een veelvoud van andere categorieën grote zaken, zoals mensenhandel en mensensmokkel, cybercriminaliteit, witwassen en levensdelicten.

Een moord, een explosie, een container met drugs: stuk voor stuk kunnen ze aanleiding zijn voor een groot onderzoek. Soms is er nog geen strafbaar feit, maar alleen informatie. Dan heeft het Team Criminele Inlichtingen van de politie bijvoorbeeld signalen dat iemand of een groep personen zich met bepaalde misdrijven bezighoudt. Dan is de hoofdvraag: is hier sprake van strafbare feiten, zo ja welke, en kunnen we dat bewijzen?

OM en politie hebben een naam voor die twee categorieën: haal- en brengzaken. Ze vragen elk om een eigen manier van onderzoek. Is sprake van een verdenking op grond van informatie, maar nog zonder strafbaar feit, dan zoom je in op een persoon of organisatie en onderzoek je of je bewijs kunt vinden. Heb je een strafbaar feit met een onbekende dader, dan denk je: wie kan hiervoor verantwoordelijk zijn?

Beide methodes van onderzoek vragen om een open blik; dat leert elke beginnend officier van justitie. Doe je dat niet, dan bestaat het risico van tunnelvisie: je zoekt naar bewijs voor een bestaande overtuiging en ziet zaken over het hoofd die een andere kant op wijzen. Dat kun je voorkomen door met twee officieren aan één zaak te werken, of door belangrijke beslissingen in het onderzoek te bespreken met collega's. Want die container met drugs, dat is alleen maar het begin van een zaak. En in een groot onderzoek dat soms jaren kan duren, kun je tegenspraak goed gebruiken.

Seeking the truth with an open mind

A container of bananas. This is how many major drug investigations begin these days, with customs scanning a container at the port. Containers are a popular means of smuggling large quantities of drugs into the country through Dutch ports, and increasingly through Antwerp. Criminal organisations are creative: they hide drugs in cargoes of fruit, wood, machinery and even waste paper! Ten years ago, a drug find of a few hundred kilos was unusual, but now few people are surprised by a batch of a thousand kilos or more.

Once customs have secured the drugs for examination, it's usually time to call the prosecutor on duty. Together with the head of the investigation team, this prosecutor decides on the next steps. Often, the container – now filled with something other than drugs – continues to its delivery address, usually equipped with a tracking device, a camera and sometimes listening devices. All standard procedure. If the container is found in Antwerp and destined for the Netherlands, the prosecutor has to coordinate with the Belgian authorities, but this is considered business as usual these days.

Prosecutors don't like to sit back and wait. What many people don't know is that the public prosecutor isn't only a magistrate but also a law enforcement officer. Particularly in major criminal cases, the prosecutor plays an active role. You won't find him sitting in a police surveillance car, but he does work closely with the police team. After all, there's an organisation behind every container of drugs. Who are these drugs for? Is there any indication that the recipients are involved in drug trafficking, or could they be acting in good faith? Could there be a corrupt contact at the port? The prosecutor discusses all these questions with the head of the investigation team.

Whether it's a container of drugs or human trafficking, the next important questions in any major investigation are: what investigative tools are we going to use to get to the truth? Will we conduct surveillance? Tap phones? Request the call or app history on a smartphone? That's for the prosecutor to decide. But he doesn't act alone. Investigative

measures invariably require the approval of the examining magistrate as well. In exceptional cases, such as a deal with a crown witness, approval must come from the Board of Prosecutors General, which is advised by a special committee. This ensures that the prosecutor can later justify to the judge that it was really necessary to use these means to find out the truth, and that everything was done by the book.

A significant proportion of the major criminal cases handled by the Public Prosecution Service are related to drugs. In recent years, the number of investigations into criminal organisations trafficking cocaine, heroin and synthetic drugs has far outstripped other categories of major cases, such as human trafficking and smuggling, cybercrime, money laundering and crimes resulting in death.

A murder, an explosion, a container of drugs: any one of these can lead to a major investigation. Sometimes there's no crime, just a lead. In such cases, the police's Criminal Intelligence Team may have received intelligence that someone or a group of people are involved in illegal activities. The challenge then becomes: is there a crime, and if so, what is it, and can we prove it?

The public prosecution service and the police have a name for those two categories: *haalzaken* (cases they pursue) and *brengzaken* (cases brought to them). Each requires a different type of investigation. If you're working on a suspicion without a clear crime, you focus on an individual or organisation and look for evidence. If you have a crime but no obvious perpetrator, you shift your focus to who might be responsible.

Both types of investigation require an open mind, a lesson that every new prosecutor learns quickly. Otherwise, you run the risk of developing tunnel vision: looking for evidence to confirm a hunch and missing clues that point elsewhere. You can avoid this by working with two prosecutors on a case, or by discussing key decisions in the investigation with colleagues. After all, that container of drugs is only the beginning of a case. And in a major investigation, which can go on for years, dissent is healthy.

